

Іваськів Наталія
здобувач вищої освіти
ОС «Магістр»
Спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Чикуркова А.Д.**,
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державно аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ДЕМОГРАФІЧНА СИТУАЦІЯ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ЧИННИК ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Демографічна ситуація характеризує динаміку змін населення за його основними елементами, параметрами відтворення суспільства. Одним з пріоритетних напрямків державної політики України й національної безпеки є забезпечення умов для сталого розвитку населення України. Однією з груп чинників, що впливають на соціально-економічний розвиток регіону, є соціально-демографічні чинники формування та використання людського капіталу, до яких належать: чисельність економічно активного населення і його розподіл за галузями та секторами економіки, чисельність зайнятого та безробітного населення і його регіональний розподіл, тривалість трудоактивного періоду життя тощо.

Природно-історичний розвиток території суттєво відбивається на організації ринку праці, зумовлюючи розміщення та спеціалізацію виробництва, міжгалузеву координацію, розвиток соціальної інфраструктури розселення та відтворення трудових ресурсів. У зв'язку із цим формується регіональний ринок праці [1, с. 36].

Серед науковців не має єдиної точки зору щодо змісту та характеристики зайнятості населення. У Законі України «Про зайнятість населення» дається сучасне трактування поняття зайнятості. Зокрема, «зайнятість – це діяльність

громадян, пов'язана із задоволенням особистих і суспільних потреб, що не суперечить законодавству та приносить їм заробіток – трудовий дохід у грошовій або іншій формі» [2].

Демографічна ситуація безпосередньо впливає на стан ринку праці через формування трудового потенціалу та можливості його використання. Демографічний чинник розвитку ринку праці можна умовно поділити на дві складові: природне відтворення ресурсів праці та територіальна мобільність робочої сили. На природне відтворення ресурсів праці впливають такі чинники, як чисельність та структура населення, стан здоров'я та інші. Територіальна мобільність робочої сили об'єктивно впливає а економічну активність працездатного населення та його вплив на розвиток ринків праці окремих територій.

Розвиток ринку праці значною мірою залежить від соціально-економічного стану регіону, економічної та підприємницької активності його мешканців. Одним із важливих соціально-економічних чинників функціонування ринку праці є стан ділової та економічної активності населення. Для аналізу регіонального ринку праці важливим є визначення рівня працездатності населення та аналізу на цій основі потенційною та реалізованої трудової активності, що дасть можливість проаналізувати зайнятість населення регіону та визначити можливості розширення сфери прикладання праці регіону.

На формування трудової активності жителів регіону значний вплив мають такі групи чинників: соціально-демографічні (статевовікова структура, сімейний стан та склад сім'ї, стан здоров'я та інші); демографічно-економічні (освітньо-кваліфікаційний рівень, потенційний та фактичний рівень доходів та інші); соціально-психологічні (територіальна, галузева та професійна мобільність робочої сили, відношення до легальності оформлення трудових відносин та інші); економічні (наявність вільних робочих місць та потреби в робочій силі, стан оплати праці та інші).

Чисельність наявного населення в області, за оцінкою, на 1 лютого 2020р. становила 1253930 осіб. Упродовж січня 2020р. чисельність населення

зменшилася на 772 особи. Зменшення чисельності населення області відбулося за рахунок природного скорочення – 872 особи, водночас зафіксовано міграційний приріст населення – 100 осіб. Кількість живонароджених у січні 2020р. становила 903 особи, померлих – 1775 осіб. Як і загалом в Україні, на території Хмельницької області смертність перевищує народжуваність.

Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію області, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від фінансово-економічного стану та добробуту населення. Поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку, нормалізації і відтворення населення, є тривалим і складним процесом.

За результатами обстеження робочої сили кількість робочої сили у віці 15 років і старше у 2019р. становила 582,9 тис. осіб, з них у віці 15–70 років – 574,6 тис. осіб, що на 0,8% більше, ніж у 2018р. У складі робочої сили, як серед осіб віком 15 років і старше, так і у віці 15–70 років, 92% належали до зайнятих осіб, а решта (8%) відповідно до методології Міжнародної організації праці (МОП) класифікувалися як безробітні. Кількість зайнятого населення віком 15 років і старше становила 537,1 тис. осіб, з них у віці 15–70 років – 528,8 тис. осіб, що на 6,8 тис. більше, ніж у 2018р. У 2019р. рівень зайнятості населення віком 15 років і старше становив 50,6% населення відповідного віку, а серед осіб віком 15–70 років – 57,0% (2018р. – 55,9%). Кількість безробітного населення віком 15 років і старше та у віці 15–70 років, відповідно до методології МОП, складала по 45,8 тис. осіб. Рівень безробіття населення у віці 15 років і старше становив 7,9% робочої сили відповідного віку, а серед осіб віком 15–70 років – 8,0% (у 2018р. – 8,4%).

Із зменшенням кількості безробітних в області збільшується розмір заробітної плати. У січні–лютому 2020р. розмір середньої номінальної заробітної плати штатних працівників підприємств, установ, організацій (із кількістю працюючих 10 осіб і більше) становив 8940 грн, що в 1,9 раза більше мінімальної заробітної плати (4723 грн) і на 18,9% більше порівняно з

відповідним періодом 2019р. Індекс реальної заробітної плати в січні–лютому 2020р. порівняно з відповідним періодом 2019р. становив 114,7%.

Загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати на 1 березня 2020р. становила 9,7 млн.грн (на 6,8% менше, ніж на 1 лютого 2020р.), або 0,5% фонду оплати праці, нарахованого за лютий 2020р., при цьому 47,0% загальної суми заборгованості утворено на підприємствах, до яких упроваджена процедура відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, 46,8% – на економічно активних підприємствах, 6,2% – на економічно неактивних підприємствах. На початок березня 2020р. на економічно активних підприємствах вчасно не отримали заробітну плату 200 працівників. Кожному з них не виплачено в середньому по 22700 грн, що в 2,5 рази більше середньої заробітної плати за лютий 2020р.

Створення значної чисельності робочих місць у найближчі роки прогнозується за рахунок розвитку малого та середнього бізнесу. У 2018-2020 роках продовжує свою роботу міська комісія з питань забезпечення своєчасності та повноти сплати податків, погашення заборгованості із заробітної плати, пенсій, стипендій, інших соціальних виплат. Значна увага приділена питанню офіційної зайнятості працівників, тому що легалізація зайнятості населення є одним із важливих завдань органу місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Український ринок праці: особливості розвитку та ефективність функціонування / І.Л. Петрова, В.В. Близнюк, Г.Т. Куликов [та ін.]; за ред. І.Л. Петрової; НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. К., 2009. 368 с.
2. Про зайнятість громадян : Закон України від 01.03.1991 № 803-ХІІ. Відомості Верховної Ради. 1991. № 14.
3. Чикуркова А.Д. Проблеми формування і використання робочої сили в аграрному секторі. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2003. 260 с.